

Alnus glutinosa androgyna.

De Zwarte Els, die hier algemeen gekweekt wordt en ook verwilderd voorkomt in broekgronden, behoort tot de éénhuizige boomen. De vrouwelijke bloemen zitten, tot korte katjes vereenigd, elk aan een steeltje in trosjes van 3—5 aan één gemeenschappelijken steel, een paar c.M. boven de mannelijke, die in veel langere katjes, eveneens 3 tot meer aan een gemeenschappelijken steel hangen.

Dikwijls vindt men onder de mannelijke ook nog een trosje vrouwelijke katjes.

Zelden komen andere verhoudingen voor. Maar 't kan gebeuren, dat één of meer vrouwelijke katjes aan denzelfden steel zitten als de mannelijke; of wel, dat één of meer katjes in hun onderste deel mannelijk, in 't bovenste vrouwelijk zijn; soms aan denzelfden heester.

Zulke elzen vond Rector P. Brouns deze maand te Bunde.

'k Noem ze „androgyna”, in navolging van den heer des Tombe, die vroeger al zulke gevallen vermeld heeft bij Velp. (Mededeel. 's Rijks herbarium, 1912). Onder „androgyna” verstaat men alleen 't geval dat vrouwelijke en mannelijke bloemen in hetzelfde katje zitten; wanneer tevens zuiver mannel. en zuiver vrouwel. katjes aan denzelfden boom zitten, kan men den term „pseudoandrogyna” gebruiken. (*)

Bij de wilgen zijn al deze verschijnselen niet zeldzaam. Sommigen worden door insectenlarven te voorschijn geroepen, anderen door stoornissen in den groei van stam of wortel, maar sommigen zijn vegetatief constant.

Over 't erfelijke van deze kenmerken is nog weinig of niets bekend. Bij bovengenoemde Elzen moet zelfs alles nog nader onderzocht worden.

In de meeste Flora's wordt aangegeven, dat bij Elzen en Hazelaars de vrouwelijke bloemen vóór, na en tegelijk met de mannelijke bloeien. Wanneer deze in ons gewest echter op tijd bloeien, zal ik de mannelijke katjes steeds een paar weken eerder stuiven, vóór dat de vrouwelijke geheel open waren; alleen onder abnormale omstandigheden konden ook de beide andere gevallen voorkomen.

Nu heeft Dr. H. Bos te Wageningen door bestuivingsproeven aangetoond, dat bij den gewonen Hazelaar de stempels der vrouwelijke bloemen, ook als ze maar eventjes uit den knop steken, in staat zijn 't stuifmeel vast te houden, zoodat er bevruchting plaats heeft.

't Zou wel interessant wezen dit ook eens bij Elzen en andere Napjesdragende gewassen na te gaan. Men gelieve er dan ook op te letten of die abnormale geslachtsverdeling ook bij Hazelaars, Populieren, Kastanjes, Eiken en andere Cupuliferae voorkomt in onze streek.

* * *

Naar aanleiding van de „Orchideëmonstruositeit” (Maandblad Nov. '17) wordt me van bevriende zijde gevraagd, of dit verschijnsel niet gelijkwaardig is met de „groenbloemige Dahlia”.

Dit is in zóó verre 't geval, als bij deze Dahlia de normale kroonbladeren vervangen zijn door de groene schubben van 't omwindsel. De rangschikking is echter zóó, dat ze den vorm der normale gekleurde bloembladeren behouden; 't duurt natuurlijk wel veel langer eer ze verwelken.

Nog meer overeenkomst vertoont de z.g. „tarwe-

aar-anjelier”. Deze ontstaat af en toe waar *Dianthus caryophyllus* L. — (die men, evenals *D. plumarius* in Limburg „Graffioat” noemt) — veel gekweekt wordt.

In plaats van bloemen ziet men hierbij eveneens een sterke vermeerdering van 't aan normale planten voorkomende kleine aantal schutblaadjes, die twee aan twee tegenover elkaar en daarom in rijen staan.

In een van zijn meesterwerken („Soorten en Variëteiten”, p. 145, 1913) beschrijft Prof. de Vries hoe bij zulke „tarweaar-anjer” een terugslaan tot de normale bloem plaats had in één zijner culturen, waardoor 't bewijs geleverd wordt, dat zulke regressieve variëteiten moeten toegeschreven worden aan 't bestaan van een kenmerk in latenten toestand.

'k Wil bij deze gelegenheid nog een gelijksoortig geval noemen bij een andere Anjersoort, n.l. *D. barbatus* L., die de Limburger beter kent onder den naam van „Junkerkess”, welke zooveel pip bloemperken gekweekt worden en vroeger in de „pannekoekboeketten” dienst deden.

Hiervan bevindt zich een exemplaar in 't herbarium van Dumoulin, zonder datum en vindplaats, als *Dianthus americanus*, waarbij zich in plaats van iedere bloem zoo'n aar van groene schutblaadjes gevormd heeft. Men kan zich voorstellen, wat een vreemd gezicht dit oplevert.

A. DE WEVER.

(*) Aan volwassen boomen, (die meestal ook wat later bloeien dan heesters), zag ik 't verschijnsel niet.

De androgyne katjes bleken me bij mikrosce. onderzoek normale geslachtsorganen te bezitten; ze vallen echter in hun geheel (met de mannelijke katjes) af.

Mooie aanwinsten.

Hoe vaak hebben we niet geklaagd over 't feit, dat zoovele Limburgsche Natuurhistorische voorwerpen voor Limburg verloren gingen, ondergebracht werden in vreemde Musea.

Daar hebt ge b.v. het Teijler-Museum te Haarlem. Oeh, oeh wat al Limburgsche palaeontologische schatten zijn dáár terecht gekomen!

Schatten uit de kleigroeven van Tegelen, uit de mergelgrotten rondom Maastricht.

Zij wekken er de bewondering op van iederen ietwat vakkundigen bezoeker en doen hem verbaasd staan over den enormen fossielen-rijckdom in den Limburgschen bodem.

Maar de Limburgsche vakkundige bezoeker zal bij den aanblik dier voorwerpen uit lang vervlogen tijden, naast bewondering, óók spijt gevoelen.

Spijt, omdat we in Limburg zelf niet zoo goed als in Haarlem, ja, beter nog dan dáár, dergelijke collecties konden hebben, als er in Limburg niet zoovele jaren lang 'n overgroot tekort ware geweest aan belangstelling voor wat elders in den lande en ver buiten de vaderlandsche grenzen interesse wist te hebben.

Eén troost blijft zoo'n Limburgschen liefhebber van Limburgsche voorwereldlijke dingen.

Nog is 't niet te laat om, óók in Limburg 'n palaeontologische collectie aan te leggen.

Wat in den loop van vele jaren van uit de Limburgsche groeven en grotten verhuisde naar binnen- en buitenland, wordt ook nu nog in die groeven en grotten gevonden.